ולית הילכתא כבל הני שמעתתא. פי' בקונטרס כרב הונא ורב יהודה ורב גידל ורב אחדבוי ואומר ר"י דלא היה לו למעות דרב גידל בהדייהו דאפילו דאפילו רי"ל דלא צריך להזכיר כל כאם חדש בנביאים כיון[א] דנביא בר"מ ליכא בלבל וכן אנו נוהגין שלא להזכיר[ג] (מ):

אביא בינייהו דרב ברונא אמר רב ולא מסיימי. הקשה ריב"ץ אמאי לא אמסיימי והא אמר מדליקין בחצר מבוטל בעייה ואתו חכמים למימר דאפילו במבוטל אין מדליקין בעייה אבל בנתינת שמן לתוכו מותר וטעמא דת"ק נמי איכא למימר דאסר בנתינת שמן דומיא דזפת ושעוה[ו] ולא מסיימי מאוס דאיכא למימר תנא בתרא[ז] לעטפוי[ח] אמת: **לפי שאין שורפין קדשים ביו"ט.** ומ"ת היכי יליפינן תרומה מקדשים[ט] דקדשים דין הוא שאין שריפתן דומה יו"ט לפי שאין יכול ליהנות בשעת שריפה ולא אמרינן מתוך שהותרה הצערה לצרך הומר' נמי שלא לצורך אלא שלא לצורך אוכל נפש אבל צריך שיהא קצת צורך' להתחמם או לשום הנאה אבל הצערה לגמרי שלא לצורך לא הותרה[יא] אלא שריפת תרומה טמאה[יב] שמותר ליהנות בשעת שריפה למה יאסר[יג] מאי שנא משאן מולין[יד] שמותר לצורכו ולהדליקו להנאתו דאסור תרומה לפי שיש מצוה בשריפתה מיגרע גרע ואומר ריב"ץ דולחי גרע[טו] דכיון שאסרה תורה כל הנאות רק הנאת שריפה אם כן הצערה זו אינה לצורך הנאתו אלא לשם מצות שריפה אלא שהתורה לא הקפידה שיהנה ממנה בשעת ביעור[טז] ולהכי לא דחיא יו"ט[יז] מידי דהוה אנדליק ונדצות[יח] דלאין קרבים ביו"ט[יט] למ"ד משלחן גבוה קא זכו[כ] וכן שמי הלחם לדיליה אין אפיינן דומה יו"ט אע"פ שיש בהן אכילת אדם מאוס דעיקרן לצורך גבוה ולמ"ד קרבין ביו"ט היינו משום דקסבר דעיקר אחיתון ואפיינן נמי לצורך אדם אבל[כא] שריפת תרומה ותמאה ולאי לשם מצות ביעור ולא לשם הנאה[כא] אלכך אסור ביו"ט כשאר קדשים ולר"י נראה[כב] דלא שייך בשריפת תרומה לומר משולחן גבוה קא זכו ולא דמו לשמי הלחם שהאפייה היא לצורך גבוה שהרי אחר אפייה צריך לעשות בהם תפוחה וכן אחר אחיתות נדרים ונדבות עושין מהן לגבוה אבל תרומה טמאה אין עושין ממנה לגבוה כלום וליכא למימר הא משולחן גבוה קא זכו[כג] והכי מפרש ר"י לפי שאין שורפין קדשים ביו"ט פי'[כד] גזרו תרומה אטו קדשים[כה] אז[טו] ומאי אריא אטו קדשים מאוס דאין שורפין קדשים ביו"ט[כו] גזרו אטו קדשים דאין שורפין קדשים ביו"ט לאחר עשה דחיי אינה דומה לאחר עשה דמתים אינה דומה לאחר עשה דנדרים אינה דומה לאחר עשה דנדבות אינה דומה לאחר עשה דמעשר אינה דומה לאחר עשה דבכור אינה דומה לאחר עשה דבכור אינה דומה לאחר עשה דבכור

עשה הוא. דמשמע שצות בו: **ואין עשה.** דבשם תשרופו דוחה יו"ט דהוה לו תעשה ועשה ואע"ג דהדלקת נר ביו"ט מלאכה המותרת היא הואיל והצטרך שאר קדשים שאין נהנין מהן נאסרין גם זו לא יצא מן הכלל: **הא בחול שפיר דמי.** לאתהנויי מינה: **מצוה לשרוף אם הפרומה שנטמאת.** דדמיא לקדש ועוד משום תקלה: **לא בערתי ממנו.** במעשר שני כתיב: **בטמא.** בין שאני טמא בין שהוא טמא: **קדש לא ממעיטנא.** מהן חומרא: **שכן.** יש בו חומרי פנקעי"ם וראוי גם לזו. חייבין עליו משום פיגול שחט על מנת לאכול חוץ לזמנו ואכל אפילו בזמנו. ומשום נותר חוץ לזמנו ממש ולא חשב מתחלה. וקרוי קרבן. ויש בו מעילה ואף על גב שקדש (הגותר) לאכילת כהנים אין בהן מעילה מ"מ תורת מעילה שייכא ביה אם קדשי קדשים הן יש בהן מעילה לפני זריקה לכל הנהנה מהן ואם קדשים קלים הן יש מעילה בתימוריהן לאחר זריקת דמים לאפוקי תרומה דליתא בה כלל: **וכרם.** לאוכלה בטומאת הגוף ותרומה במיתה בידי שמים ימיו נקלרים אבל אינו חולץ עריר: **אסור לאונן.** ק"ו ממעשר אבל תרומה מותרת לאונן ביומות בפרק הערל (דף ע:) זר זר(ה) ב' פעמים זרות אמרתי לך ולא אניות. אונן כל זמן שלא נקבר מתו: **מתפ"ז.** מיתה בידי שמים לזר האוכלה או כהן טמא. ומומר לזר האוכלה בשוגג דכתיב (ויקרא כב) כי יאכל קדש בשגגה ויסף חמישיתו עליו אבל קדש משעה שיש מיתה לכהנים בתרומה ואפ"ה מידי מעילה שוב אין חומש בשגגת אכילתו.

ויש דמוקמי לה בחומשין דחומש ולא הכירא דהא רגיון ביה חומש דחומש בהקדש בפרק הזהב (בכא מציעא דף נד:): ואין

ומאן לכהן את הקדש או משום דהוקשה לקדשים כדאמר במעילה בפרק הגהה (דף יט.). דקדש אקשי לחמנא לתרומה וקדש גופיה אסור בהנאה כשנטמא אפילו אותו קדש[ב] שהיה מותר בהנאה קודם כמו שנאמרים בפקא לן בפיר מק"ו דמעשר או מהיקשא דמעשר כדאמר בפרק כל שעה (פסחים דף כט.). דל"ק[בא] מאי פריך ומה רחיא ואימא ממנו אתא למעוטי קדש ולא תרומה ואם נמעט קדש מהיכא מיתי איסור תרומה וי"ל דהוה גמרינן תרומה מדאיתקש לבכורים ובכורים למעשר כדאמרינן בהטבל (יבמות דף עג.): ולוקמן לה שמיע ליה משום דאיכא בכל שעה (פסחים דף כד.). וליכא למיפרך שכן הד"ס ט"ב דכולהו איתנהו בקדש בר מודעי ואר"ת דמודעי לא שייך למיפרך דלא שייך ודאי גבי קדש אבל בתרומה שייך דהא אגב מעשר מתודה ממי אתרומה כדאמר ט' וגם נתמיו לגוי זו תרומה ואין לה וידוי בפני עצמה ט'ואית' אכתי היכי ליף בק"ו קדש ממעשר מה לא מיכא למיפרך מה למעשר שכן טעון כסף ורוכה כדאמרינן בפרק בתרא דמכות (דף יז:) ואורי' דלא שייך אמי פריכא אלא דוקא גבי חוץ לחומה דהתם דבעי למילף דאוכל תודה או שלמים חוץ לחומה דלוקה ממעשר ואם תאמר הכא דאמרינן הסקה והדלקה בחיפוקי הגאה[כד] ועולה לאסורים בהגאה ומרי ליהמת בשעת ביעור דאמר בפרק כל שעה (פסחים מ:) ולא משכח התם עצים לרבנן דאסורים אלא בשרשיפא[כה] ולריך לדחות ולומר דשמן ובשר ותבואה חשיבי בעין טפי בשעת היקר מעצים: **כך אתה מצווה לשרוף את התרומה.** פי' בקונטרס משום דלא ליתי מקלה לפי טעם זה נראה דלאו דוקא שריפה אלא ה"ה שאר ביעור[כו] וכ"פ בהגליון גאלו עובדין[כז] ול"ג דבסוף תמורה (דף לג:) קתני תרומה טמאה בהדי הנשרפין וקתני התם הנשרפין לא יקברו ע"כ נראה[כח] דשריפה דוקא משום דדמיא לקדש[כט] ומדלרבנן ל"ג מדאורייתא[ל] ומדליקתן קדש[לא] ואם תאמר דאמר בפרק ד' דפסחים (דף כ:) גבי תרומה טמאה שתעשה זילוף הא תנן בתמורה הרלוי לקבורה קבורה פירוש כגון משקין ויש לומר דלא קאי אגבלה ובלאי הכרס ולא אתרומה דשריא בהגאה[ט]: **אחת תרומה טמאה ואחת תרומה טהורה.** ולא על גב דדרש רבי אליעזר (בכורות דף לד. וסס) אחת תרומה טהורה ואחת תלויה[לב] ניחתה במקום המונעו ולא במקום המוכרח דאסור לגרום לה לטומאה[לג] התם דרש משמרת תרומותי משמע שתי תרומות גריכות שימור דהייגו טהורה ותלויה[לד] והכא דרש מלך[לה]: **שכן פנקעי"ם.** מיתה דמקי לאחשבוני נמי דחמיני קדשים מתרומה בהא הערב שמש אוכל בתרומה הבאה בפרטו אוכל בקדשים[לו]: **פגול.** הייגו מיסב לאוכלו חוץ למקומו ובכלל זה הוי אוכל חוץ לזמנה דלוקה בקדשים ונותר הייגו מיסב לאוכלו חוץ לזמנו והוי נותר בכלל זה והוי אי פיגול ונותר כי ההוא דאם עון פיגול הוא הרי כבר נאמר לא יחשב ואם עון נותר כו' (פסחים דף נח:) ולא כמו פיגול שבכל הש"ס דקרי פיגול דמיסב לאוכלו חוץ לזמנו דהייגו נותר דהכא: **ברת.** שאינו מגיע לעשים שנה שהוא מיתה כל אדם כדמשמע בשילהי מ"ק (דף כח. וסס) דאמר התם רב יוסף כי הוה בר שתיתין שנין עבד יומא טבא לרבנן אמר בשתא נפקי ל"ל אגיי נהי דנפק מר מכרת דשני מכרת דיומי מי נפק מר פירוש כדאמר התם מת ביום ז' מיתה לו זעם שנים מיתה של בהלה שנאה מיתה בידי שמים אין לה זמן קבוע אלא שמת בשביל עון זה אפי' אין בידו עון אחר ואפי' לא מ"ד (לקמן דף נה.) יש מיתה בלא חטא בשביל עון זה יקראו ימיו[לז] ומיהו בירושל'[לח] קאמר דכרת אינו מגיע לחמשים ומפיק לה מהל תכריתו את שבתו הקהתי וגו'[לט] ותחת עשו לכם ותיו פי' אמרה תורה עשו לכם תקנה שלא יעותו בעבודתן קודם חמשים וכתיב אל תכריתו דהכא: **ברת.** שאינו מגיע לעשים שנה שהוא מיתה כל אדם כדמשמע בשילהי מ"ק (דף כח. וסס) דאמר התם רב יוסף כי הוה בר שתיתין שנין עבד יומא טבא לרבנן אמר בשתא נפקי ל"ל אגיי נהי דנפק מר מכרת דשני מכרת דיומי מי נפק מר פירוש כדאמר התם מת ביום ז' מיתה לו זעם שנים מיתה של בהלה שלשה מיתה בידי שמים אין לה זמן קבוע אלא שמת בשביל עון זה אפי' אין בידו עון אחר ואפי' לא מ"ד (לקמן דף נה.) יש מיתה בלא חטא בשביל עון זה יקראו ימיו[לז] ומיהו בירושל'[לח] קאמר דכרת אינו מגיע לחמשים ומפיק לה מהל תכריתו את שבתו הקהתי וגו'[לט] ותחת עשו לכם ותיו פי' אמרה תורה עשו לכם תקנה שלא יעותו בעבודתן קודם חמשים וכתיב אל תכריתו דהכא: **כר

תתן לו ולא לאורו מכלל דבת אורו היא. ומה תאמר מידי ולא לאורו כמיב אימא תתן לו ולא דבר שאין ראוי לו כלל[א] וי"ל דאם כן לא לכמוב[ב] אלא תתן דאין נתינה פחות משוה פרוטה[ג] מדכתיב לו משמע לו[ד] ולא לאורו[ה]:

הדלקת נר בשבת חובה. פי' במקום שעודה דחוקה היא שיעשוה במקום הגר משום עונג אבל מהדלקת נר גופיה לא הוה פריך אבל דפשיטא דחובה היא דהתנן (לקמן דף לא:) על ג' עבירות נשים כו' על שאין זהירות בהדלקת הנר: **חובה.** לגבי רחיצת[ז] ידים בחמין קרי ליה חובה[ח] דלא הוי כל כך מצוה ומיס אחרוניס קרי ליה חובה[ט] משום סכנה דמלא פדומית ושהרגו הנפש וחמירי עופי מן הראשוני ויש שרוניס לומר דאין לברך אהדלקת נר מדקרי ליה חובה כדאמרינן (חולין קה.)[ו] מיס אחרוניס חובה ואין טעונין ברכה[ז] ואומר ר"ת דשיבוש הוא דלא דמי לגיסס אחרוניס[ח] דלא הוי אלא להצלה בעלמא אבל הדלקת נר[ט] היא חובה של מצות עונג שבת וכמה חובו' הן דטעונין ברכה ומה שאומר טעם אחר שלא לברך משום שאם היתה מוהלקת ושומעת לא היה צרי' לברוחה ולחזור ולהדליקה ולא להדליק אחרת' אין נראה דהא גבי כיסוי הדם (שם פז:) אם בסבור הרוח פטור[א] מלבסותו אפ"ה כשמכסה צריך לברך וכן נולד מהול איבא ל"ל[ב] דאין צריך להטיף ממנו דם ברית וכשמל תניא בשילהי פר' ר' אליעזר דמילה (לקמן דף קלו:) המל אומר כו' ובסדר רב עמרם יש המדליק נר בשבת מברך אשר קדשנו כו' ועוד נראה לר"ת[ב] שאם היה הנר מוהלק ועומד שצריך לבבות ולחזור ולהדליק דלאחר ליה הוה שבת ובלבד שלא יקדיש ובלבד שלא יאחר (לעיל דף כג:):

מתוך שריחו רע. ואף על גב דנפטו נמי ריחו רע כדאמר בפ"ק (דף יב:) הא בדמשתא והא בדנפטא ובפרק אמר להם הממונה (יומא דף לג.) בא למדוד נפטו אומרים לו מדוד לעצמך[ג] אין ריחו רע כמו עטרן[ד]:

סדין בציצית ב"ש פוטרין. פירש בקונטרס ב"ש לא דרשי סמוכין[ט] והא[ט] דלא קאמר אוסרין משום דסברי בעלמא כלי קופסא חייבין בציצית והכא פטריי דלא שייך למיתני בהו אוסרין[ו] ובפיפא דהך ברייתא קתני בפ' התכלת (מנחות דף מ.) ג"ר אליעזר כל המטיל תכלת בסדינו בירושלים אינו אלא מן המתמיהין אמר ר' אם כן למה אסרוה פי' ג"א (כל אותן) שמתמיהין עליו למה עושין כן[י] כיון דהלכה כב"ה ומשני גזרה שמא יקרע סדינו[יא] כו' ועוד מתרץ גזרה משום כסות לילה[ב] ופירש"י בתשובה אחת שלא גזרו אלא על התכלת אבל במינו[גא] חייב והא דא"ל ג' מלאכא לרב קטינא סדינא בקטינא סרבלא בסימנא בציצית מה תהא עליה[גב] היינו ציצית מן המובחר מה תהא עליה[גג] אבל ציצית במינו היה עושה[גד] ובשמעתין נמי היה להם ציצית של מינו[גה] והיו מתבאיים מר' יהודה לפי שהיה מחייב לעשות בתכלת[בו] והיה סבור שדרשנן משום כסות לילה ובקשה לר"י דבפרק התכלת (שם דף מא.) מהדר לתמויי דציצית חובת עלית הוא מתסידים הראשונים משמרגו בגבד ג' היו מטילין בו ציצית ודחי לה ואמאי לא מייתי מהכא דלא קתני אוסרין[גט] ועוד דבה"ג פוסק דחובת גברא הוא מדמברכינן להתעטף בציצית ועוד דאמרינן בפ"ק דיבמות (ד' ד.) גבי כלאים בציצית דאפילו מאן דלא דרש סמוכין דעלמא ועוד דבכ"ש לא דרשי סמוכין ועוד דבכ"ש דברים ותשיב הך בהדייהו[ד] ועוד אמאי נקט סדין בציצית הוה ליה למנקט בציצית[לא] ונראה לר"ת דלא דרשי סמוכין[לב] וכ"ש פטרי מדרבנן משום כסות לילה אי אמר מקרא ופטרי אפילו ממינו מדקתני סדין בציצית ולא קתני סדין בתכלת כדאמר ר' אליעזר בר' לדוק כל המטיל תכלת בסדינו כו'[לג] וכ"ה מחייבין אפי' תכלת בלית לה הנהו גזרות דב"ש וכב"ש קי"ל כדאמרה בפיפא דהך ברייתא והשתא ניחא[לד] דרב קטינא[לה] שלא היה לו ציצית בלל[לו] וכן תלמידיו של רבי יהודה לא היה להם כלל ציצית דבכ"ש[לז] ואומר ר"ת דאין לעשות עליתות של פשתן ולעשות בו ציצית אפילו מינו דבכ"ש קיימא לן דפטרי והמתבר מברך ברכה לבטלה[לח]. **גזירה משום כסות לילה.** מדנקט קתמא דש"ס האי טעמא ולא נקט טעמא שמא יקרע[לט] משמע דקי"ל כרבי שמעון דפוטר כסות לילה[מ] (מנחות ד' מג.) וכן משמע בפ"ב דברכות (ד' יד:) דאמר בתענית לא היו אומרים פרשת ציצית בלילה אלא אמתמילין דבר אל בני ישראל[מא] אמר אביי כיון דאיכא מתמילין וכיון דמתחלין אין נמי מתחלין וכיון דמתחלין מסיימין משמע דמודו כולהו דאין מצות ציצית בלילה ולכך נשים פטורות מן הציצית[מא] ורב יהודה ורב עמרם דהוו רמי תכלתא לפרזומא דאינשי ביתיה בהתכלת (ד' מג.) ובפרק קמא דסוכה (ד' יא. וסס) משום דסברי[מב] דהוא מצות עשה שלא הזמן גרמא[מג] לא קיימא לן כוותייהו דהא משמע שהם דווקא היו עושין ולא האחרים ובפרק קמא דקדושין (ד' לג:) תנו רבנן מצות עשה שהזמן גרמא שופר ולולב וסוכה וציצית: **ואין לה פדיון.** להוציאה לחולין אבל קדש יש קדש שנפדה כגון שהומס לפני שחיטה: **ואסורה לזרים.** לעולם אבל קדש יש קדש שמותר לזרים לאחר זריקה כגון מעשר בהמה ותודה ושלמים: **הנך נפישין.** בשס: **ברם.** עדיפא דאית בה תרי[מ] חומרי ימיו ובכרתין והולך עריכי: **לאשים דגרך סתן לו ולא לאורו.** מבאן שאין תורמין מן הטמא על הטהור[מא] דכתיב תתן לו דבר הראוי לו לאכול ולא לתת לאורו להסיק ומדאיצטריך למעוטי מבלל דבא אורו היא להסקה: **ויצא.** מאי איכפת לן: **חוכה.** כבוד שבת הוא שאין סעודה חשובה אלא במקום אור כעין יממא בפרק בתרא דיומא (דף עה:): **רחיצת ידים ורגלים.** ערבית ליל שבת: **כסדינין המצויינין.** סדינים של פשתן ובהן ציצית של תכלת כלאים אלא שמותר מן התורה דדרשינן סמוכין לא תלבש שעטנז גדילים תעשה לך (מנחות פ"ד לט.): **מחבין ממנו לנפי לסותן.** שהיו להם סדינים שאין מצויינין: **בית שמאי פוטרין.** ואף על גב דליצית חובה הוא בכל עליתות שיש לו לאדם ואפילו מוגחים בקופסא הני דפשתן פטורין משום דכלאים לא שרא רחמנא אלא דרשי סמוכין: **וב"ה מחייבין.** דדרשי סמוכין: **ואיכהו סברי.** [תלמידין] שהיו אוסרין סבור נהי דהלכה כב"ה וחייבין מדאורייתא מיהו [רבנן] גזור בהו משום כסות לילה שמא יהא לו כסות שמיוחד לגילות ויטיל בו ציצית ונמצא לובש כלאים אלא במקום מצוה דכסות לילה לא מיחייב בציצית דכתיב[ו] ולא תלבש אותו. ובינמות[ז] פרכינן וכי ב"ד מתנין לעקור דבר מן התורה לפטור את החייב ומשני אב ואל תעשה אמרי: **הדלקת נר בשבת.** שלא היה לו ממה להדליק ובמקום שאין בו אין אלוס שהולך בחשיכה: **איזהו עשיר.** נפקא מיניה למטרח להדורי אמילתא: **נחם רוח בעצרו.** שמח בחלקו אם מעט אם רב: **שעובדין בהן.** בשדות עבודה הצריכה להם: **שמא יסתפק ממנו.** ותניא בתוספתא[מ] הנותן שמן לנר חייב משום מבעיר והמסתפק חייב משום מכבה במסכת בילה בגמרא דיום טוב (דף כב.): **ואין לה פדיון ואסורה לזרים הנך נפישין ואיבעיות אימא קדש חמור שכן ענוש כרת**[מא] רב נחמן בר יצחק אמר אמר קרא [1]תתן לו לו ולא לאורו מכלל דבת אורו הוא: רבי ישמעאל אומר כו': מאי טעמא אמר (מא) רבא מתוך שריחו רע גזרה שמא יניחנה ויצא אמר ליה אביי ויצא אמר ליה שאני אומר [8]הדלקת נר בשבת חובה דאמר רב נחמן בר רב זבדא ואמרי לה אמר רב נחמן בר רבא אמר רב הדלקת נר בשבת חובה רחיצת ידים ורגלים בחמין ערבית רשות ואני אומר [2]מצוה מאי מצוה דאמר רב יהודה אמר רב כך היה מנהגו של ר' יהודה בר אלעאי ע"ש מביאים לו עריבה מלאה חמין ורוחץ פניו ידיו ורגליו ומתעטף ויושב בסדינין המצוייצין[9] ודומה למלאך ה' צבאות והיו תלמידיו מחבין ממנו כנפי כסותן אמר להן בני לא כך שניתי לכם [3]סדין בציצית בית שמאי פוטרין וב"ה מחייבין והלכה כדברי בית הלל ואינהו [3]סברי גזירה משום כסות לילה: [2]ותזנח משלום נפשי נשיתי טובה מאי ותזנח משלום נפשי אמר ר' אבהו זו הדלקת נר בשבת נשיתי טובה אמר רבי ירמיה זו בית המרחץ (מ) [3](אמר רבי יוחנן) זו רחיצת ידים ורגלים בחמין ר' יצחק נפחא אמר זו מטה נאה וכלים נאים שעליה ר' אבא אמר זו מטה מוצעת ואשה מקושטת לתלמידי חכמים: ת"ר איזה עשיר כל שיש לו נחת רוח בעשרו דברי רבי מאיר: סימן מ"ט ק"ס: רבי טרפון אומר כל שיש לו ק' כרמים ומאה שדות וק' עבדים שעובדין בהן רבי עקיבא אומר כל שיש לו אשה נאה במעשים רבי יוסי אומר כל שיש לו בית הכסא סמוך לשולחנו [7]תניא רבי שמעון בן אלעזר אומר [7]אין מדליקין בצרי מאי מעמא אמר רבה מתוך שריחו נודף גזרה שמא יסתפק ממנו אמר ליה אביי לימא שהוא

סב א מיי' פ"ט מהל' שבת הלכה ז סמג לאוין סה טוש"ע מ"ח סי' רסג סעיף ב:

סג ב מיי' פ"ל מהל' שבת הלכה ב סמג עשין ל טוש"ע מ"ח סי' רס סעיף ח:

סד ג מיי' פ"ע מהלכו' ציצית הלכה ז סמג עשין מו טוש"ע מ"ח סי' יח סעיף ב וסי' תקי' ע סעי' ון:

סה ד מיי' פ"ה מהל' שבת הלכה י סמג לאוין סה טוש"ע מ"ח סי' רסד סעיף ג:

מוסף תוספות

א. ואפי' לאורו. תוס' סה"ש. ב. ילו'. תוס' סה"ש. ג. הראויה לגופו. תוס' סה"ש. ד. שאין ראויה לו לגופו אלא לשריפה. תוס' סה"ש. ה. דדחיצת חמין בער"ש. רשב"ם. ו. מים ראשונים מצוה וטעונים ברכה. תוס' סה"ש. ז. וה"נ דכוותה. מי' סר"ן. ח. [ד]אינם משום איסור, אלא שלא יבא לידי סכנה, ולא שייך בהו ברכה. תוס' סה"ש. ט. שייך בה ברכה. תוס' סה"ש. י. א"כ אינה חובה ואין לברך. תוס' סה"ש. יא. [מ]לגלות ולחזור. תוס' סה"ש. יב. שמצוה להדליק לשם נר שבת. רשב"ם. יג. שאין אדם רוצה לסייעו. רש"י (לעיל ממתני'). יד. עד שיניחנו ויצא. ריטב"א. טו. ולא אשתרי כלל כלאים בציצית. תוס' מנחות מ. ד"ס קדין. טז. דנקט לשון פטור וחיוב. רש"י ממחות מ. יז. בהנחו דמנחי בקופסא. תוס' סה"ש. כיון שאינו לובשן. ריטב"ש. יח. למה דומים לאוסרו. תוס' סה"ש. יט. בתוך שלש ויחזור ויתפרנו, ורחמנא אמר 'תעשה' ולא מן העשוי. תוס' סה"ש. כ. כלומר שמא יתכסה בו בלילה שהוא שעה שאינה חייבת בציצית ונמצא מתחמם בכלאים שלא במקום מצוה. מאירי. כא. דלית בי' כלאים. ריטב"ש. כב. שמשמע שלא הי' שם ציצית כלל. מאירי. לאו למימר דבסדינא לא הי' מטיל לבן, אלא. פי' הר"ן. כג. כגון תכלת. תוס' סה"ש. כד. כשהוא לבוש סדין. תוס' סה"ש. וה"י תופשו על שלא הי' מתכסה בבגד שיהא חיובו בתכלת. מאירי. כה. של פשתן. תוס' סה"ש. כו. ולא גזר אטו בסות לילה. תוס' סה"ש. כז. ולא הניחו לטלית תכלת משום איסורא. תוס' סה"ש. כח. ולכך אמר הוא והלכה כב"ה. תוס' סה"ש. כט. וב"ה לא פליגי אב"ש בסברא זו. תוס' סה"ש. ל. והיאך אפשר לפסוק הלכה כמאן דלא דריש סמוכים. ריטב"ש. לא. דבטלית של צמר נמי אסרי ב"ש לעשות ציצית של כלאים כגון לבן של פשתן, כיון דלא דרשי סמוכין. תוס' סה"ש. לב. דמדאורייתא ב"ש נמי חייבי מחייבי. תוס' ממחות מ. ד"ס קדין. לג. משמע דלגמרי פטרי אפי' ממינו גזירה דלמא אתי למעבד בה תכלת משום דעיקר מצות ציצית תכלת הוא, ואי שרית לי' במינו אתי למעבד בי' תכלת. תוס' סה"ש. והלכך שייך שפיר לשון פטור. תוס' ממחות מ. ד"ס קדין. משום לגן, פי' הר"ן. או דתכלת מעכב את הלבן היינו היכא דחזיא לתכלת וכו' אבל בטלית דליתא בתכלת מדאורייתא, בלבן נמי ליתא. ריטב"ש. לד. הא דא"ל מלאכא. תוס' סה"ש. לה. בסדינו. תוס' סה"ש. לו. דמטהבראה להו טעמייהו משום כסות לילה. פי' הר"ן. לח. סדינו. תוס' סה"ש. לט. מציצית. תוס' סה"ש. מ. לפי שאין מצות ציצית נוהגת בלילה, דברי ר' מאיר. תוס' סה"ש. מא. דהו"ל מצות עשה שהו"ג. תוס' סה"ש. מב. לילה זמן ציצית. תוס' סוכה יא. ד"ה דלב. מג. ונשים חייבות. תוס' סוכה יא. ד"ה דלב.

תורה אור השלם

1 רֵאשִׁית דַּגְנְךָ תִּירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ וְרֵאשִׁית גֵּז צֹאנֶךָ תִּתֶּן לּוֹ: דברים יח ד
2 וְתִזְנַח מִשָּׁלוֹם נַפְשִׁי נָשִׁיתִי טוֹבָה: איכה ג יז

הגהות הב"ח

(א) נב"י אמר רבה מתוך שריחו: (ב) שם זו בית המנקד רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן זו כמיכה: (ג) רש"י ד"ה הלקח וכו' ונכשל (וסולך) מ"מ וג"כ ס"ל ואוכל: (ד) תוס' ד"ה חובה לגבי רחיצת ידים ורגלים בחמין דלא חזי (אב) כל כך מצוה קרי ליה חובה ומיס אחרוניס:

גליון הש"ס

גמרא ודומה למלאך ה' צבאות. עיין קדושין דף עב ע"א בכ"ש ד"ה דומיס למלאכי השרת: רש"י ד"ה ברה עו"פא דאית בה תרי ובו'. עיין בהרש"ב סס"ע בקטרגרין: תוס' ד"ה תתן לו ובו' דאין נתינה פחות משוה פרוטה. עיין נתיון דף כ ע"א תוספות ד"ה דלמא:

רב נסים גאון

אינהו סברי גזירה משום כסות לילה. עיקר דילה במס' מנחות בפרק התכלת (דף מ) דתנו רבנן סדין בציצית בית שמי פוטרין ובית הלל מחייבין הלכה כב"ה וכו'. ורב זירא אמר גזירה משום כסות לילה.

רבינו חננאל

אמרו משמיה דרב הדלקת נר בשבת (חנוכה) [חובה], וכן אמר רבא הדלקת נר בשבת (חנוכה) [חובה]. אורב חנן אמר אפילו רחיצת ידים ורגלים בחמין חובה, ממנהג של רבי אליעזר, ויש אומרים רחיצת ידים ורגלים בחמין מצוה. סדין בציצית ב"ש פוטרין וב"ה מחייבין, והלכה כב"ה. **ותזנח משלום נפשי.** זו הדלקת הנר. נשיתי טובה, זה בית המרחץ, רבי יוחנן אמר רחיצת ידים ורגלים בחמין. ת"ר אין מדליקין בשבל טמא בחול. ואין ש"ל בשבת, מ"ט כתרומה מה תרומה טהורה אין לך בה אלא משעת הרמה ואילך, אף תרומה טמאה אין לך בה אלא משעת הרמה. **תניא** אין מדליקין בעטרן מפני שריחו רע שמא יניח הנר ויצא, אין מדליקין בצרי מפני שריחו נודף שמא יסתפק ממנו,

---

ו) נ"ל דכן נ"ל רב תנן משמיה דרב אמר רחילת ידיס ורגלים בחמין ערבית רשות ואני אומר מצוה מעמנהג של ר"י כר אלעאי.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

שהוא עף. ונדבק בכותלי הבית ומדליק את הבית: **המפח.** חמותה: **איתלי שרגא.** הדלק את הנר: **עד רמפח.** שם מקום: **לגורמים.** לשון מאכפים כמו כורמים עליו את הכלים לקמן בפרק רבי עקיבא (דף פח.): **וליוגבים.** לשון יקביים שעוצרין ופוצעין את המלון להוציא דמו כדאמרן בפרק כלל גדול לקמן (דף עה.) והניחם נבוזראדן לגבוטי המלך: **סולמא דצור.** מעלה הר וקלרה המסילה וגבוהה וקורין לותה פוייאלי"ר: **אין מדליקין בטבל טמא.** וכ"ש בטהור ולקמיה מפרש טעמא: **מה תרומה טהורה.** שהיא נאכלה אין לך בה אלא משעת הרמה ואילך ומקמי הכי אסירא שהרי טבל במיתה לאוכלה אף תרומה טמאה אע"פ שאין אתה אוכלה אלא מסיקה אסור להסיקו בטבול: **אין מדליקין בגרי.** כדמפרש לעיל ועוד דקתני ומחזיל דאינו בא מן הפרי אלא מן העץ שרף בעצמו והוה ליה כזפת ואינו נמשך. ליטנא אחריונא וכן היה רבי שמעון בן אלעזר אומר כו' לאו טעמא למילתיה יהיב אלא הכי קאמר ועוד היה אומר דבר אחר בגרי: **עלי הקטף.** כך שמס: **מן הפרי.** לאפוקי שמן דגים ועטרן ולרי: **אין לך אלא מה שאמרו חכמים אין מדליקין בהן.** כגון פסולי שמנים דמתניתין ט): **ומדליקין בשמן דגים.** ואע"ג דלמי לחלב ואינו יוצא מפרי: **ובעטרן.** ואע"ג דמזפת קאתי: **סומכוס היינו ס"ק.** רבי יוחנן בן נורי דפסיל כל הנך דמתניתין ותלב אינמי בהדייהו דהוא יוצא מן הבשר ואכשר בשמן דגים: **אינא בינייהו דרב ברונא.** דאמר צריך לתת לתוכו שמן כל שהוא אי נמי דאכשר חלב מהותך בתערובת שמן כל שהוא חד מהנך תנאי סבר לדרב ברונא דחלב ניתר בתערובת אבל שמן דגים אפילו בעיניה ומד סבר שמן דגים על ידי תערובת אבל חלב כלל וכלל לא: **אין בו משום שלש על שלש.** לקבל טומאה בג' אצבעות: **יוצא מן העץ.** כמו קנבוס ומר גפן: **ומסכיכים בו.** סוכה הותיל ואינו מקבל טומאה דאין מסכיכין בדבר המקבל טומאה כדילפינן במס' סוכה (דף יב.) מגרגר ומיקבץ ט): **חוץ מפשתן.** דילפינן לקמן ט) דאיקרי עץ ומקבל טומאת בגדים אפילו אוגין שבו כדלקמן ט) הלכך אין מסכיכין באוגין:

לימא מר מפני שהוא עף. ויהא בהול על ממונו ויבא לכבות מימה דס"ל למימר אפילו בחול נמי ליתסר כדאמר לקמן דאין מדליקין בנפט לבן אפילו בחול אפי' שהוא עף: **חדא** ועוד קאמר. וקשה לר"י דתניא בסמוך הגרי אינו אלא שרף מעצי הקטף[א] משמע דהטעם לפי שאינו נמשך אחר הפתילה ומה הולכך לבדות הטעם מדעתו[ב]:

אין מדליקין בטבל טמא. פירש בקונטרס וכ"ש בטבל טהור ואין נראה אלא הוי כ"ש דמהיכא תיתי[ג] אלא ה"ה בטבל טהור דילפינן טבל טהור מטבל טמא מה טבל טמא אין לך בו שום הנאה אלא מה תרומה ואילך אף טבל טהור כן אבל הנאה שאינה אלא כילוי אלא מצינו בשום מקום שיהא אסור בהנאה ומהכא נמי ילפינן כהן שאכר פרה מישראל לא יאכלנה כדאיתי תרומה (יבמות פ"ז דף סו:) דהנאה אלא כילוי[ד] אסורה לזרים אבל שאר הנאות שרי דתנן בפרק בכל מערבין (עירובין דף כו:) דמערבין לישראל בתרומה[ה] [ט]: **רבי ישמעאל אומר כל היוצא מן העץ אין מדליקין בו.** הא אלא קתני אלא פשתן דכתני במתני' משום דמתניתין אייתי בפסול פתילות והכא אייתי בפסול שמנים קשה לרשב"א דרבי ישמעאל דתני במתני' דאין מדליקין בעטרן מפני כבוד השבת משמע[ו] שנמצא אחר ספתילה יפה אלא דגזרינן שמא יניחנו ויצא דתמפרש לעיל והכא משמע כל היוצא מן העץ אינו נמצא אחר ספתילה ועטרן יוצא מן העץ הוא דהוא פסולתא דזיפתא כדאמר לעיל:

רבי שמעון שזורי אומר מדליקין בשמן פקועות ובנפט. [י] קשה לרשב"א מה נא לומר רבי שמעון שזורי דהא לרבי יוחנן בן נורי נמי מדליקין בהן מדקתמר אין לך אלא מה שאמרו חכמים אין מדליקין משמע[ז] דוקא הנהו[ח] אבל שמן פקועות ונפט מכשיר ועוד דנפט מכשיר בהדיא רבי יוחנן ואין לומר דרבי שמעון שזורי אייתי בנפט לבן דהא אפי' בחול אמר לעיל אין מדליקין בו[ט] ואי גרסינן אין מדליקין[י] במילתיה דרבי שמעון שזורי אתי שפיר:

איכא בינייהו דרב ברונא. פירש בקונטרס דאב מיינייהו סבר דאבא מהותך שרי בתערובות[יא] אבל שמן דגים אפילו בעיניה[יב] ואב סבר שמן דגים בתערובות[יג] אבל חלב

ולימא מר מפני שהוא עף. ויהא בהול על ממונו ויבא לכבות מימה דס"ל למימר אפילו בחול נמי ליתסר כדאמר לקמן דאין מדליקין בנפט לבן אפילו בחול אפי' שהוא עף: **חדא** ועוד קאמר. וקשה לר"י דתניא בסמוך הגרי אינו אלא שרף מעצי הקטף[א] משמע דהטעם לפי שאינו נמשך אחר הפתילה ומה הולכך לבדות הטעם מדעתו[ב]:

אין מדליקין בטבל טמא. פירש בקונטרס וכ"ש בטבל טהור ואין נראה אלא הוי כ"ש דמהיכא תיתי[ג] אלא ה"ה בטבל טהור דילפינן טבל טהור מטבל טמא מה טבל טמא אין לך בו שום הנאה אלא מה תרומה ואילך אף טבל טהור כן אבל הנאה שאינה אלא כילוי אלא מצינו בשום מקום שיהא אסור בהנאה ומהכא נמי ילפינן כהן שאכר פרה מישראל לא יאכלנה כדאיתי תרומה (יבמות פ"ז דף סו:) דהנאה אלא כילוי[ד] אסורה לזרים אבל שאר הנאות שרי דתנן בפרק בכל מערבין (עירובין דף כו:) דמערבין לישראל בתרומה[ה] [ט]: **רבי ישמעאל אומר כל היוצא מן העץ אין מדליקין בו.** הא אלא קתני אלא פשתן דכתני במתני' משום דמתניתין אייתי בפסול פתילות והכא אייתי בפסול שמנים קשה לרשב"א דרבי ישמעאל דתני במתני' דאין מדליקין בעטרן מפני כבוד השבת משמע[ו] שנמצא אחר ספתילה יפה אלא דגזרינן שמא יניחנו ויצא דתמפרש לעיל והכא משמע כל היוצא מן העץ אינו נמצא אחר ספתילה ועטרן יוצא מן העץ הוא דהוא פסולתא דזיפתא כדאמר לעיל:

רבי שמעון שזורי אומר מדליקין בשמן פקועות ובנפט. [י] קשה לרשב"א מה נא לומר רבי שמעון שזורי דהא לרבי יוחנן בן נורי נמי מדליקין בהן מדקתמר אין לך אלא מה שאמרו חכמים אין מדליקין משמע[ז] דוקא הנהו[ח] אבל שמן פקועות ונפט מכשיר ועוד דנפט מכשיר בהדיא רבי יוחנן ואין לומר דרבי שמעון שזורי אייתי בנפט לבן דהא אפי' בחול אמר לעיל אין מדליקין בו[ט] ואי גרסינן אין מדליקין[י] במילתיה דרבי שמעון שזורי אתי שפיר:

איכא בינייהו דרב ברונא. פירש בקונטרס דאב מיינייהו סבר דאבא מהותך שרי בתערובות[יא] אבל שמן דגים אפילו בעיניה[יב] ואב סבר שמן דגים בתערובות[יג] אבל חלב

אין בו משום שלש על שלש ומסכיכין בו חוץ מפשתן אמר אביי

כלל וכלל לא[יד] והשתא תרוייהו לא סברי בכולה מילתא כרב ברונא[טו] ולא משמע הכי ובקונטרס דחק לפי שפירש במתניתין דשמן דגים היינו קרבי דגים שנימוחו ונראה לר"ת דשמן דגים[טז] היינו שמן שבא מעינו של דג כדאמר בהמוכר את הספינה (ב"ב דף עג:) נגדו מגלגלת דעינא תלת מאה גרבי מיסחא ובשמן דגים מודה רב ברונא דשרי בעיניה והשתא אב מיינייהו סבר[יז] לגמרי כרב ברונא[יח]:

ולא מסיימי. ולא שייך הכא תנא בתרא לטפויי אתא[יט] [כ] דמוכח קצת דת"ק להחמיר מדקתמר אין לך אלא מה כו' ומדליקין בשמן דגים ובעטרן משמע דווקא הכי[כ] מדעתא לפרושי ולא פי' נמי דרב ברונא[כא]: **אין בו משום שלש על שלש ומסכיכין בו חוץ מפשתן.** קשה לריב"א דמשמע דפחות משלש על שלש מסכיכין אפי' בשל פשתן ובפ"ק דסוכה (דף טז.) אמרינן סיככה במטליות שאין בהן שלש על שלש פסולה ותירץ דהתם איירי דבאות גדול שכבר היו לאויות לקבל טומאה אבל הכא אפילו היה בהם מעולם שלש על שלש וקשה לרשב"א דאפי' אם לא נאגרג בו מעולם שלש על שלש מקבל טומאה כדאמר בפרק במה אשה (לקמן דף סג.): אריג כל שהוא טמא ואין מסכיכין בו[כב] וי"ל דהתם איירי[כג] כשאין בדעתו לאגרג בו יותר והכא איירי כשיש בדעתו לאגרג בו יותר הלכך אם אין בו שלש על שלש טהור:

רבי

מוסף תוספות

א. [ר]פירש"י ד"ל לשון ראשון שהוא נתינת טעם למה אין מדליקין בו מפני שהוא יוצא מן העץ וכל היוצא מן העץ אין מדליקין בו מפני שאינו נמשך אחר הפתילה. רשב"א ד"ה וקן. ב. מפני שהוא עף וכן מפני שריחו נודף וגזרה שמא יסתפק ממנו, והא ר' שמעון ב"א עצמו מפרש טעמו. רשב"א ד"ה וקן. ג. אי מדאמר מה תרומה טהורה וכו' דהיינו מה תרומה טהורה אין לך בה אפי' הדלקה אלא משעת הרמה ואילך, לא מצית לפרושי הכי, דמנ"ל דאסור להדליק בטבל טהור, אי משום תרומה דפתיכא בה, הניחא למ"ד בסוטה חולין הטבולין לחלה כחלה דמו, אלא למ"ד לאו בחלה דמו אמאי יהא אסור להדליק בו, ועוד, אי בהדלקה דתרומה טהורה מיירי, אטו מי שרי להדליקה אחר הרמה וכו' ולילא למימר דנחזור ונלמוד דטבל טהור יהא אסור בהדלקה מטבל טמא בכ"ש לבתר דגילף שריפת טבל טמא מאכילת טבל טהור, דאין זה כ"ש, דאכילת טבל טמא היינו שריפתו אבל בטהור כיון דשייכא בי' אכילה איכא למימר דאכילה דוקא נאסרו. תוס' הלמ"ש. ד. כגון להאכיל לבהמתו או להדליק. תוס' ספחים נ"ד. ה"ה מממון. ולהסיקה תחת חבשילו. תוס' יומא סו: ד"ה ממון. ו. דהיינו דוקא הנאה שאין של כילוי. תוס' יומא סו: ד"ה נא. ז. הא לאו כבוד השבת מדליקין בו. תוס' הלמ"ש. ז. דלא פסיל אלא. תוס' הלמ"ש. ח. דפסיל במתני'. תוס' הלמ"ש. ט. מפני שהוא עף. תוס' הלמ"ש. י. בשמן פקועות ובנפט. תוס' הלמ"ש. יא. כרב ברונא. רשב"ם. יב. ודלא כרב ברונא. רשב"ם. יג. וכרב ברונא. רשב"ם. יד. ודלא כרב ברונא. רשב"ם. טו. אלא חד מיניהו פליג לי' בחדא ואידך פליג עלי' בחדא. רשב"ם. טז. לאו היינו קרבי דגים [אלא]. רשב"ם. יז. דשמן דגים אפי' בעינה אבל קרבי דגים ע"י תערובת, והיינו. רשב"ם. יח. ואידך סבר דשמן דגים ע"י תערובת אין בעיניה לא, אבל קרבי דגים כלל כלל לא ודלא כרב ברונא. רשב"ם. א"נ תרוייהו שמן דגים בעיניה שרי, אלא חד אמר שמן דגים בעיניה ולא קרבי דגים לעולם [אפי' ע"י תערובת ודלא כרב ברונא. שטה לה"ר], וחד אמר שמן דגים בעיניה אבל קרבי דגים צריך תערובת. המ"ן. משום דבעיניה מימשיך, והיינו דרב ברונא. שיטה לה"ר. יט. [ו]סומכוס הוא דאסר. ריעב"ץ. כ. אבל באחריני לא. תוס' הלמ"ש. כא. כי אם אלה. תוס' הלמ"ש. כב. [והכא] לא מרבינן אלא ג' לג'. תוס' לקמן פג: ד"ה ממין. כג. באריג כל שהוא דמתחלה. תוס' לקמן פג: ד"ה ממין.

עין משפט נר מצוה

סו א מיי' פ"ו מהלכות מעשר הכ"ל ב טוש"ע י"ד סי' שלא סעיף קטן: סו ב מיי' פ"ה מהל' שמת הלכה י:

סח ג ד מיי' שם הלכה יא ופכ"ב מהלכות כלים הלכ' ז שמב לאזן סה טוש"ע א"ח סי' רסד סעיף ו:

תורה אור השלם

1 וּמִדַּלּוֹת הָאָרֶץ הַשָּׁאִיר בַּבּוֹרָאָן רֶב טֻבְחִים לְכָרְמִים וְלִיגְבִים:

ירמיהו נב טז

2 וַיְדַבֵּר יְיָ אֵל אַהֲרֹן וְאֲנִי הִנֵּה נָתַתִּי לְךָ אֶת מִשְׁמֶרֶת תְּרוּמֹתַי לְכָל קָדְשֵׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל לְךָ נְתַתִּים לְמָשְׁחָה וּלְבָנֶיךָ לְחֹק עוֹלָם:

במדבר יח ח

לעזי רש"י

פוייאיא"ר [פו"י]. גבעה.

מוסף רש"י

שרף. היינו מדלי דמענף מן העץ וקורין גומפ"ל (כריתות ו).

רב נסים גאון

איכא בינייהו דרב ברונא אמר רב ולא מסיימי. ושמעתתא דאיתמרא בפירקא (דף כג) חלב מהותך וקירבי דגים שנימוחו. מה לשדצים שכן מטמאין בכעדשה. עיקר דילה בתורת הכהנים (ויקרא יח) כל הנוגע בהם יכול בכולם תלמוד לומר מהן, אי מהן יכול במקצתם תלמוד לומר בהם, הא כיצד עד שיגע במקצתו שהוא ככולו שיערו חכמים בכעדשה שכן החומט תחילת בייתו כעדשה. ותמצא בגמרא דחגיגה (דף יא) בסוף פרק הכל חייבים בראייה ובנזירות (דף נב) בפרק כהן גדול.

רבינו חננאל

ועוד מפני שהוא עף. רבי [שרפון] אומר אומר אין מדליקין אלא בשמן זית בלבד. א"ר יוחנן בן נורי מה יעשו אנשי בבל שאין להם אלא שמן שומשמין, מה יעשו אנשי מדי שאין להם אלא שמן אגוזים, ואנשי אלכסנדריא שאין להם אלא שמן צנונות, אין לך אלא השמנים שאמרו חכמים אין מדליקין בהן, וכן הלכה. רבי שמעון בן אלעזר אומר כל היוצא מן העץ אין בו משום שלש על שלש ומסככין בו חוץ מן הפשתן, שבגד פשתן מקבל טומאה אפילו אין בו אלא שלש על שלש אצבעות ואין מסככין בו. ואתא אביי למימר כי

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות